

Dieuwertje D, boeier met een verzetsverleden?

In 1959, een paar jaar na de oprichting van het Stamboek Ronde en Platbodemjachten, wordt er een boeier aangemeld waarover eigenlijk niets bekend is. Behalve de naam dan, die luidt *Dieuwertje D.* en verwijst naar een verzetsvrouw uit de Tweede Wereldoorlog. Pier Piersma rondde onlangs een complete restauratie af, zodat het scheepje nu weer in volle glorie schittert op het water.

Tekst: Peter Tolsma

Foto's: H.G. Dürsch

De naam *Dieuwertje D.* verwijst naar Dieuwertje Diekema (vaak abusievelijk geschreven als Dykema), een bekende verzetsvrouw. Het boeiertje werd aangemeld door de heer L. de Jong uit Rotterdam. Waarschijnlijk gaf hij het scheepje deze wat bijzondere naam uit waardering voor haar werk, maar misschien was dat ook al eerder gebeurd. Over die naamgeving later meer.

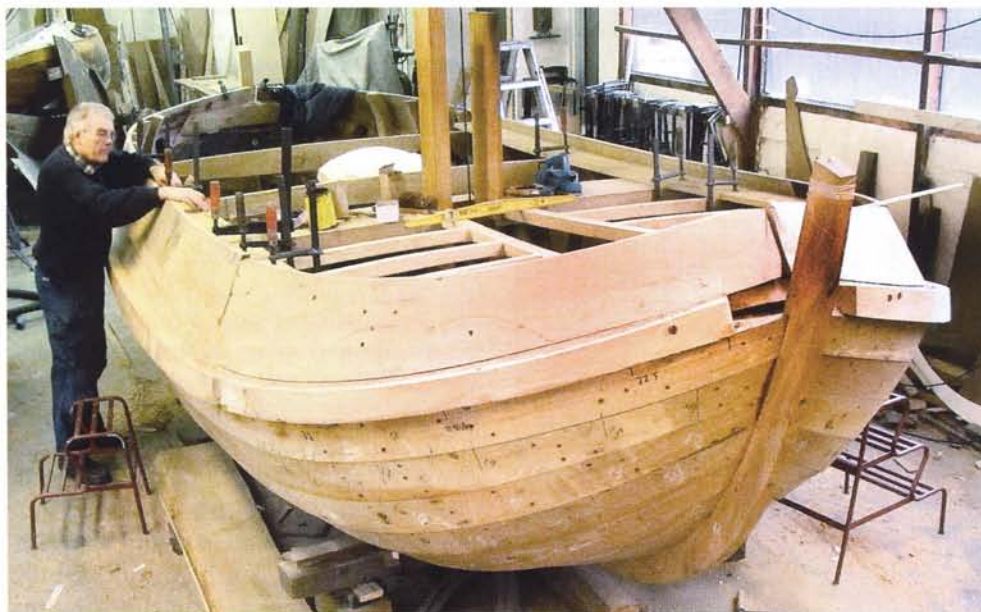
Door Dr. Ir. J. Vermeer werd in zijn boek *De Boeier* de herkomst van het schip getraceerd; het was een product van Feike Lantinga te IJlst. Volgens Vermeer bouwde hij het scheepje voor eigen rekening, tegelijk met de *Jansje Maria* (dan nog *Anna Catharina* geheten), in 1941. De uiteindelijke kopers, waarschijnlijk in datzelfde jaar, waren de heren Bresser en de Ronde. Net als de opdrachtgever voor de *Anna Catharina*, dhr. Gieskes, zijn beide genoemde kopers mogelijk ook uit (de buurt van?) Hilversum afkomstig. Een brief van Lantinga aan dhr. Van Waning, toenmalig voorzitter

links: Spant voor spant werd vernieuwd, zodat er weer houvast kwam voor de nieuwe huidgangen en stevens. Daarna volgden het nieuwe berghout en boeisel.

boven: Pas later werd besloten ook de opbouw te vernieuwen. Piersma maakte er een die werd gemonteerd op de vernieuwde dekbalken en gangboorden. De gangen in het achterschip lopen extreem omhoog om zoveel mogelijk waterverplaatsing in het achterschip te krijgen.

boven: Nadat alle nieuwe gangen zijn gebreeuwd worden ze gevuld met rubber. Aan stuurboord is dat al gebeurd, nu wordt het overtollige rubber nog weggeschuurd. De bakboord kant is geschuurd en gebreeuwd.

van het Stamboek, suggereert dat. Als we de andere Lantinga-boeiers van ongeveer dit formaat - de afmetingen van de *Dieuwertje D.* zijn 6,12 x 2,70 m - bekijken, is de toeschrijving eigenlijk heel logisch. De boeier *Minke Lokke* heeft ongeveer dezelfde kenmerken en vormen. Een wat groter schip van Lantinga, de *Thomas* heeft in elk geval in de kop veel gelijkenis met de *Dieuwertje D.* Bij *Dieuwertje* is de kont nog wat voller, maar de rest van de vorm en het lijnenspel laten duidelijke familiale trekjes zien. Ook de *Jansje Maria*, hoewel tijdens de bouw nog veranderd van boeier tot Fries jacht, kent die trekken.

Rol in de oorlog

Er is het verhaal dat Lantinga, nadat het schip af was gebouwd, benauwd was dat de bezetter het scheepje zou confisqueren. Hij zou het daarom hebben laten afzinken en pas later hebben verkocht. Voor dit verhaal wordt nergens feitelijk bewijs gevonden en misschien is het later verzonnen. Lantinga's bouwde vijf "tjotter-boeiertjes" voor Friedrich Christiansen, de bevelhebber van de Wehrmacht in Nederland (zie SdZ jrg. 2012, no 4, blz. 52) en dat was voor sommige mensen aanleiding hem van collaboratie te beschuldigen. Het verhaal over het verborgen houden van een echte boeier was misschien wel een stukje "tegenbewijs" om hem vrij te pleiten.

Na de oorlog lijkt het schip in rook opgegaan. Van de vroege geschiedenis van het schip, eigenlijk vanaf de bouw tot het moment waarop de heer De Jong het aanmeldt is tot nu toe niets bekend. We hopen altijd nog dat er zich iemand meldt die wat meer over deze periode kan vertellen. De heer De Jong zal het boeiertje ongetwijfeld al enige tijd in bezit hebben gehad, en hij heeft het verkocht in het jaar van aanmelding aan de heer Fretz uit Oegstgeest. Er volgt dan een hele reeks van eigenaren, die het schip allemaal een paar jaar in eigendom hebben. De complete lijst is bij dit artikel opgenomen. In 1978 volgt er een eerste grote restauratie, van de hand van Erik Slagmolen op de werf 't Kromhout te Amsterdam. Uiteindelijk koopt de Duitse tandarts en platbodemliefhebber H.G. Dürsch uit Lingen het schip in 2004 van J. en M. Feyten uit Hoorn.

Totaalrestauratie

Het scheepje is dan zeer dringend aan een nieuwe grote restauratie toe en Dürsch gaat in overleg met scheepsbouwer Pier Piersma. Ze besluiten dat er de komende jaren in de "verloren uren" aan de boeier gewerkt zal worden door Piersma. Gaandeweg zal een totaalrestauratie worden uitgevoerd, uiteraard met behoud van datgene wat nog wel gaaf is. Een paar leggers en een tweetal spanten konden samen met de mast, giek en zwaarden nog behouden blijven.

Naast deze boeier bezit de heer Dürsch ook de grondel *Ariëlle*, die bij Henk van der Meulen is gerestaureerd en een kleine botter van ongeveer 10 meter. Dit laatste schip moet nog geheel worden gerestaureerd en is het volgende project waar de heer Dürsch zich mee bezig gaat houden. Opmerkelijk is dat hij ooit op 15-jarige leeftijd leerde zeilen bij Heit Piersma op de jeugdherberg 't Beaken' te Heeg, tijdens een schoolkamp. Hij droomde er toen van eens zo'n mooi platbodemscheepje te bezitten! Die droom is uitgekomen en hij

boven: Romp, dek en opbouw zijn bijna klaar.

De mooie boeierlijnen komen al uit.

onder: Het interieur is eenvoudig, met kooibanken in de zij en een motorkist; de motor heeft een lange schroefas, zodat de kuip ruimte heeft.

en zijn vrouw kunnen nu genieten van een prachtig, door Pier Piersma gerestaureerd product van Feike Lantinga.

De dichter en de verzetsvrouw

Zoals beloofd nu meer over de naam van deze bijzondere boeier. *Dieuwertje D.* verwijst, indirect, naar een gedicht van Kees Stip. Stip schreef dit gedicht tijdens zijn onderduikperiode als parodie op een bekende ballade, *Maria Lecina* van J.W.C. Werumeus Buning.

Maria Lecina was een topper in de jaren dertig van de vorige eeuw. Heel Nederland kende dit gedicht over een Spaanse hoer en een zeeman die aan het eind de stoomfluit hoort klinken en zijn Spaanse schone weer moet verlaten. Het werd uitgegeven met een "zangwijs" oftewel muzieknoden, zodat iedereen kon meezingen.

Echter, de dichter Werumeus Buning werd nogal snel lid van de Kulturkamer, een voor Nederlandse kunstenaars verplichte "vakvereniging" ingesteld door de bezetter. Uiteraard was er tegen deze Kulturkamer nogal wat weerstand en vermoed wordt dat Kees Stip daarom de parodie schreef, bedoeld voor het cabaretduo Wim Ibo en Hetty Blok. Het werd tijdens de bezetting drie keer clandestien uitgegeven onder de titel *Dieuwertje Diekema*.

De verzetsheldin Esmée van Eeghen nam “Dieuwertje Diekema” als schuilnaam aan. Esmée was de dochter van een directeur van de Amstel-brouwerij en ze belandde, net als haar broer Dave, na het uitbreken van de oorlog in het verzet. Ze regelde bijvoorbeeld veelvuldig onderdak in Friesland voor Amsterdamse studenten die moesten onderduiken. Na de overval op het Arbeidsbureau te Leeuwarden door een Friese verzetsgroep besluit ze in Friesland te blijven. Ze wordt er een van de belangrijkste mensen, direct onder de regi-

onale Knokploegleider, en is actief bij wapen-transporten en koeriersdiensten. Haar kennis van alles wat er in het verzet speelt is groot. Na haar infiltratie in Duitse officierskringen wordt haar rol alleen nog maar belangrijker. Ze zorgt voor veel contacten en informatie die van wezenlijk belang zijn voor het verzet. Dan wordt ze echter verliefd op een Duitse officier, Hans Schmälzlein, een Oberzahlmeister bij het Verpflegungsamt (hoofdadministrateur van het Voedingsbureau) te Groningen. Omdat een andere verzetman “doorslaat” en

haar dubbelrol bekend wordt, duikt ze onder bij haar moeder. Wat later wordt ze, door een vermeende vriendin, verraden en door de bezetter opgepakt en geëxecuteerd. Haar lichaam wordt de volgende dag in het Van Starckenborghkanaal bij Groningen gevonden.

Zwartboek

Het gehele verhaal was inspiratie voor het scenario dat Gerard Soeteman schreef voor de film *Zwartboek* van Paul Verhoeven. Het verhaal van Esmée van Eeghen/Diewertje

links: Tijdens de doopplechtigheid waren er heel veel eigenaren met hun boeiers, Friese jachten en tjotters aanwezig bij de werf in Heeg. onderste foto: Het trotse echtpaar Dürsch.

Diekema stond model voor de hoofdpersoon Rachel Stein (gespeeld door Ellis de Vries). In de film wordt een boerderij beschoten, waarbij een van de granaten zijn doel mist en vlak naast een zeilboot terecht komt, waarin Rachel Stein zit. Volgens onbevestigde verhalen zou hetzelfde gebeurd zijn met Dieuwertje Diekema, naar wie onze boeier vervolgens na de oorlog vernoemd is. Bij de tewaterlating op zaterdag 3 augustus j.l. werd duidelijk hoeveel er aan het schip gerestaureerd is en hoe fraai het ook weer geworden is. Kenners zien de oorspronkelijke oude vorm weer helemaal in volle glorie terug in dit mooie scheepje. Een prachtig resultaat waar naast de huidige eigenaar ook de restaurateurs van Piersma heel trots op mogen zijn. 🍷

Jaartal	Eigenaar	Naam
1941-	De Ronde/Bresser	onbekend
1962	L.de Jong, Rotterdam	Dieuwertje D.
1962-1967	F.W. Fretz, Oegstgeest	idem
1967-	R. van der Schoot, Hillegom	idem
-1976	onbekend	
1967-1983	G.Kok, Haarlem	idem
1983-1989	M. Rutgers, Ravenstein	idem
1989-1993	E. Wingelaar, Den Haag	idem
1993-2003	T. van der Heijden, Breda	idem
2003-2004	J. en M. Feijen, Hoorn	idem
2004-heden	G. Dürsch, Lingen (Dld)	idem

